

—
Saksbehandler:
Thomas Bartholdsen
Epost:
thomas.bartholdsen@forbrukerradet.no

Vår dato:
08.01.2014

Vår referanse:
13/6672 - 2

Deres dato:

Deres referanse:
NVE 201306489-1
ets/ivc

Høring - endring i avregningsforskriften

Det vises til høringsbrev og notat, samt til epost der Forbrukerrådet fikk utsatt frist med høringssvaret til 15.01.14

Forbrukerrådet avgrensner våre kommentarer til forslagene, selv om vi også har synspunkter på andre sider av avregningen og sluttbrukerenergimarkedet.

Hovedinnholdet i vår høringsuttalelse er at Forbrukerrådet uttrykker klar støtte til de forslåtte endringene, og at NVE argumenterer godt og relevant i høringsnotatet.

Innledningsvis vil Forbrukerrådet presisere vår rolle er talerør for forbrukernes interesser. Vi vil derfor ikke ha noen oppfatning om mindre næringslivskunder også bør omfattes av og nyte godt av fordelene ved bedre forbrukerbeskyttelse. På generelt grunnlag vil vi advare mot en slik utvikling. I den grad forbrukerbeskyttelse medfører kostnader - så vil kostnadene øke jo flere grupper beskyttelsen omfatter, og da argumenter om kostnader gjøre at gode forbrukerhensyn faller bort. Avtaleinngåelser og risiko er en del av det å drive næring. Vår tilråding er derfor å skille mellom avtaler inngått der den ene part er forbruker og avtaler mellom næringsdrivende, og så er Forbrukerrådet interesseorganisasjonen for førstnevnte. Dette samsvarer med tenkningen bak forbrukerkjøpslov og kjøpslov.

Kjernen i en moderne forbrukerpolitikk er at forbrukerne har rett til informasjon, slik at forbrukerne kan gjøre gode valg. Strøm er en nødvendighetsartikkel som alle forbrukere har behov for. Forbruket av strøm i husholdningene er i Norge også langt mer omfattende enn i andre land. Det må få følger for hvordan man tilrettelegger for godt informerte forbrukere. God informasjon er en forutsetning for at forbrukere enkelt skal kunne forstå sitt eget strømforbruk, men også et svært viktig grunnlag for at forbrukeren skal motivers til lønnsomme tilpasninger som gir miljøgevinst og bedre bruk av energiresursene.

Konkurransen i markedet er avhengig av prisbevisste forbrukere som bytter kraftleverandør dersom de kan få tilbud om en bedre avtale. Forbrukerrådet har i lang tid registrert hvordan energiselskaper bidrar til forvirring i sluttbrukermarkedet for strøm. Kraftprisoversikten omfatter i dag et mindretall av avtalene. Forbrukere som forsøker å orientere seg om hva strømmen faktisk koster og hvilke avtaler som er rimeligst, blir ledet vekk fra de rimeligste avtalene gjennom et villniss av ulike "produkter". Vi er vitne til at flere store selskaper fører an med en lite forbrukervennlig praksis. Det er hevet over tvil at dette er bevisst. Spørsmålet er jo egentlig "hva koster strømmen", og "hva koster det å få den frem til huset". Forbrukerne betaler kostnadene ved markedsføring og produktutviklingen som gjør det mer krevende å være forbruker.

Flere avtaletyper vil bortfalle hvis forslagene gjennomføres, og det vil være en stor fordel.

For en alminnelig strømforbruker er det nødvendig å foreta regneoperasjoner for å forstå regningen i forhold til eget forbruk. Når strømregningen er vanskelig å forstå, vil mange forbrukere melde pass og resignere.

Forbrukerrådet mener det er hevet over enhver tvil at en lettere forståelig strømregning er et godt bidrag til å øke forbrukernes tillit til strømmarkedet og gjøre forbrukernes forbruksbilde og avtalevilkår lettere å forstå.

Vi anser at likevel er nødvendig med ytterligere tiltak for å oppnå et mer oversiktlig marked og gjøre forbrukernes valgsituasjoner merkbart lettere. Vi vil sterkt oppmuntre NVE til større intensitet på dette feltet, herunder også konsesjonsvilkårene.

Det er et sunt prinsipp at forbrukeren betaler for varen når den er mottatt, og dette er også det vanlige prinsippet som næringslivet for øvrig i hovedsak forholder seg til. Forbrukerrådet kjempet for at dette skulle gjelde også strøm ved flere korsveier, men nådde aldri frem. At Forbrukerrådet tapte kampen i tidligere runder har ikke vært uten konsekvenser for forbrukerne.

Forbrukerrådet har merket seg Dagens Næringslivs artikkel av 17. mai 2013 om ett strømselskap, og vi siterer fra artikkelen som for øvrig i sin helhet er lett tilgjengelig på nettet. Sitat:

"Strømselskapet Vitel lokket med de laveste prisene og fikk kundene til å betale inn 67 millioner i forskudd. I februar 2010 gikk det galt fordi Vitel ble stengt ute fra strømmarkedet.

Kundene ble videresolgt til et annet selskap, men Vitel unnlot å tilbakebetale store deler av kundenes forskudd.

I løpet av de siste årene har hovedeier Glenn Nøstdahl (34) brukt Vitel til finansiere til en rekke investeringer. Med seg på eiersiden i Vitel har han hatt svogeren Stein Raymond Henriksen (36).

2011-regnskapet viser at Vitel har lånt ut 51 millioner kroner til selskaper der de to svogerne er involvert. På samme tidspunkt skyldte selskapet kundene sine fortsatt 48 millioner kroner, som var innbetalt som forskudd.

Nøstdahl lovet tilbakebetaling av overskytende og styrt avvikling kort tid etter strømfadesen. Månedene gikk og Vitel ble videreført med store penger i omløp. Selv var Nøstdahl med på å en lang rekke eiendomstransaksjoner gjennom flere ulike selskaper i det samme konsernet.

Har ikke oversikt

Eier Glenn Nøstdahl sier han ikke har oversikt over hvor mye Vitel skylder kundene sine.

– Vi ligger veldig bra an, sier Nøstdahl.

Han hevder at de fleste kundene har fått fullt oppgjør, og at Vitel i løpet av året vil betale ut til de siste kundene. Et ukjent antall kunder har gått med på redusert oppgjør fordi Vitel har vært i en vanskelig situasjon.

Omtrent samtidig som strømleveransen krasjet besluttet generalforsamlingen å fordele 2,4 millioner i utbytte. " Sitat slutt

Forbrukerrådet er ikke gjort kjent med at forbrukerkundene har fått tilbake sine penger innen utgangen av 2013, slik det ble lovet i artikkelen.

Det hører med til saken at Forbrukerrådet etter 23.02.10 mottok en rekke henvendelser fra forbrukere vedrørende Vitels sluttavregninger, der det var lagt til grunn avregninger på hhv 143,75 og 148,75 øre/kWh, og derfor i 2010 var nødt til å gå ut offentlig med råd om ikke å betale, men bestride regningen skriftlig.

Forbrukerrådet er part i elklagenemnda, som behandler klager fra forbrukere knyttet til levering, transport og tilknytning. Noen få selskaper har generert hundrevis av klager, fremgår det av nemndas årsrapporter. Det vil fremgå av vedtakene fra nemnda at det er eksempler på at det legges til grunn prisnivå og forbruk som gjør at forbrukeren forskuddsbetaler mange ganger det relle nivå.

Vi har også merket oss at noen nettselskaper i perioder med høyt forbruk har fått inntekter langt ut over den inntektsrammen som NVE fastsetter. Når nettselskapene skal styre mer- og mindreinntekt mot null, kan det argumenteres med at forbrukerne som grupper får tilbakeført eventuelle merinntekter i løpet av en treårsperiode, men når det for en enkelt alminnelig forbruker kan dreie seg om en merinnbetaling på flere tusen kroner som kom akkurat på det tidspunktet da strømpris og forbruk i utgangspunktet var på det aller høyeste, så ser man at dette er veldig lite gunstig for forbrukerne. Det er en rimelig antakelse at etterskuddsvis fakturering burde redusere en ulempen for forbrukerne.

Det er åpenbart at fordelene med etterskuddsvis fakturering er vesentlig for sårbare forbrukergrupper som generelt har dårligere forutsetninger for å gjøre sammenlikninger, og at hensynet til disse forbrukerne må tillegges stor vekt når regler utformes.

Faktum er at det i alminnelighet er slik at forbrukere gjør opp for seg. Dette er dokumentert i flere undersøkelser. Undersøkelser viser at forbrukere betaler boliglån, husleie og strømregning først, når de står i situasjoner der de ikke kan betale alle regningene. Argumentet om at strømregningen *må* betales på forskudd på grunn kan vi dermed se bort fra.

Det finnes - som NVE redegjør for - alternative tilnærminger for å sikre forbrukerne. Felles for disse er at det betinger omfattende merarbeid for reguleringsmyndigheten, og at vesentlige, positive effekter for forbrukerne ville falle bort. Vi mener argumentene som NVE anfører virker troverdige og mener forbrukernes fordel av oversiktlige, sammenlignbare regninger og færre forvirrende avtaler taler sterkt til fordel for de foreslåtte endringene.

Tidspunktet for gjennomføringen av forbedringene er foreslått til 1.1.2015. Forbrukerrådet mener dette er generøst i forhold til bransjen.

Vennlig hilsen
FORBRUKERRÅDET

Randi Flesland
administrerende direktør

Thomas Bartholdsen
fagdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.